

کد مدرک: CO-F04-01 صفحه 1 از 6	صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رییس جلسه: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسه: سمانه زنگویی، عماد رجحانی ، جلسه: مشترک ۱ شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۴:۰۰	

دستور کار جلسه:

✓ بهره‌وری آب در بخش‌های مختلف اقتصاد

❖ اهم موارد مطرح شده:

“کیهان کاوسی”، رئیس کمیسیون اقتصاد کلان اتاق خراسان رضوی: جهت‌گیری راهبردی کمیسیون اقتصاد کلان بر مبنای ارائه راهکارهایی در راستای افزایش سهم استان از تولید ناخالص ملی است. در این راستا هدف‌گذاری اصلی کمیسیون در سال جاری شامل دو هدف اصلی رشد سرمایه‌گذاری و افزایش بهره‌وری در استان است. در حوزه افزایش بهره‌وری موضوع استفاده بهینه از آب یکی از مقوله‌های اصلی است که باید به عنوان عامل پایداری و در عین حال محدود کننده مورد توجه قرار گیرد. چرا که بین موضوعات پایداری زیست محیطی و شاخص‌های کلان اقتصادی همبستگی بسیار بالایی وجود دارد. کاهش ۲ درصدی اتلاف آب در بخش کشاورزی معادل مصارف کل صنایع است و لذا باید بر بهبود بهره‌وری آب در کشاورزی و در صنعت به بازیافت پساب و استحصال توجه نمود. ما نیازمند توجه به شاخص‌های بازدهی اقتصادی به ازای هر متر مکعب آب مصرفی در بخش‌های مختلف هستیم. در حال حاضر وضعیت به گونه‌ای است که پنج برابر بیشتر از متوسط شاخص بین‌المللی آب مصرف می‌کنیم.

کمیسیون صنعت باید به موضوع رقابت‌پذیری واحدهای صنعتی استان ورود کند. باید تدبیری اساسی در خصوص مدل توسعه استان در حوزه زنجیره ارزش جهانی اندیشیده شود تا با سرمایه‌گذاری و توسعه در زنجیره فرآوری پایین دستی ارزش آفرین، رغبت تغییر الگوی کشت به سمت محصولات زراعی و باغی متناسب با اقلیم و آب در کشاورزان فراهم شود. باید به یک شاخص برسیم که به ازای هر متر مکعب مصرف آب در دسترس در هر بخش چقدر باید ارزش افزوده تولید کنیم و تاثیر آن در افزایش تولید ناخالص استان چقدر است. در حال حاضر میزان تولید به ازای هر متر مکعب آب مصرفی یک پنجم متوسط جهانی است که نشان‌دهنده مصرف بالا و خام‌فروشی محصولات کم ارزش است.

موضوع دیگر، تمرکز منطقه ای کانون‌های مصرف کننده آب در استان است. در حال حاضر ۳۳ درصد منابع آبی استان در مشهد مصرف می‌شود و این موضوع سفره‌های آب‌های زیرزمینی منطقه را دچار مشکل کرده است. اصلاح مدل حکمرانی آب و مدل بهره‌برداری از سفره‌های آبی یکی دیگر از موضوعات اصلی اصلاح وضعیت آب استان است. خردورزی شرط حکمرانی مطلوب اقتصادی است و در این شرایط باید کمتر اشتباه کنیم و با اطلاعات و تحلیل درست پیش برویم نه اینکه مشکلات را کتمان نماییم.

لزوم تثبیت مالکیت مردم بر منابع آبی کشور

“محمد علایی”، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق خراسان رضوی: ریشه مصرف زیاد آب و مشکلات زیست محیطی در کشور عدم مالکیت مردم بر منابع آبی است. ایران در طول تاریخ خود خشکسالی را به دفعات تجربه کرده و این اولین بار نیست

کد مدرک: CO-F04-01 صفحه 2 از 6	صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رییس جلسه: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسه: سمانه زنگویی، عماد رحجانی ، جلسه: مشترک ۱ شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۴:۰۰	

که با چنین بحرانی روبه رو می‌شویم؛ اما نباید در حل این بحران ناامید شد. در این راستا باید تلاش کرد مالکیت آب به مردم بازگردانده شود؛ در این صورت مردم نسبت به مصرف آب و هدررفت آن احساس مسئولیت کرده و در راستای حفظ و صرفه‌جویی آن تلاش می‌کنند.

یکی دیگر از دلایل مصرف بالا و هدر رفت زیاد انرژی و آب در کشور را قیمت یارانه‌ای است که به اقتصاد آب بر می‌گردد. ضروری است به منظور کاهش مصرف، به سمت واقعی‌سازی قیمت‌ها در این حوزه برویم. علاوه بر مالکیت مردمی و توجه به اقتصاد آب و واقعی‌سازی قیمت‌ها، مشارکت مردم در مدیریت منابع آب نیز رکن سوم کنترل بحران کمبود آب است. این مشارکت می‌تواند بر بستر تشکلهای صورت بگیرد.

“عبدالله یزدان بخش”، رئیس کمیسیون صنعت اتاق خراسان رضوی: لازم است در راستای افزایش بهره‌وری آب در سطح استان، کمیسیون‌های مختلف اتاق در حوزه‌های تخصصی خود بر روی موضوع کاهش مصرف و افزایش بهره‌وری اقدام کنند و این موضوع در دستور کار اتاق قرار گیرد.

لزوم بازنگری در بسته پیشنهادی با موضوع بهره‌وری آب در بخش کشاورزی

“شهرام عیدی‌زاده”، نایب رئیس کمیسیون اقتصاد کلان اتاق خراسان رضوی: میانگین استفاده از آب در استان ۴ میلیارد متر مکعب در سال است و برای کاهش این میزان مصرف باید میزان بهره‌وری در بخش کشاورزی را افزایش دهیم.

در سال ۱۳۹۹ بسته پیشنهادی بهره‌وری آب در بخش کشاورزی استان توسط اتاق بازرگانی مشهد و با همکاری شرکت آب منطقه‌ای استان تدوین و در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی تصویب شد؛ اما به مرحله اجرا نرسید؛ لذا پیشنهاد می‌کنم آن بسته را بازنگری کرده و دوباره این صدا را به وسیله پارلمان بخش خصوصی به گوش مسئولان برسانیم.

کسری یک میلیارد متر مکعبی مخازن آب خراسان رضوی

“عماد رحجانی”، دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق خراسان رضوی: ایران کشوری کم آب است و میزان آب در دسترس ایران ۸۹ تا ۱۰۰ میلیارد متر مکعب در سال برآورد می‌شود. برای مقایسه می‌توان به این توجه کرد که رودخانه‌ای همچون آمازون آورده‌ای هفتاد برابر این مقدار دارد.

سرانه آب در دسترس هر شهروند در کشور ۱۲۰۰ متر مکعب در سال است که نسبت به ۵ دهه قبل با میزان ۴۵۰۰ متر مکعب آب در سال، کاهش چشمگیری یافته است. در این میان خراسان رضوی دارای سرانه آب در دسترس ۵۰۰ متر مکعب در سال برای هر نفر است که بسیار پایین‌تر از متوسط کشوری است.

بر اساس بیلان آبی استان، حدود ۱ میلیارد متر مکعب کسری مخزن در خراسان رضوی وجود دارد. بخش کشاورزی بیشترین سهم مصرف آب را به خود اختصاص داده و پس از آن، مصرف آب شرب و بهداشتی قرار دارد و خدمات و صنعت کمترین مقدار مصرف آب را دارند.

کد مدرک: CO-F04-01 صفحه 3 از 6	صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رییس جلسه: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسه: سمانه زنگویی، عماد رجحانی، جلسه: مشترک ۱ شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۴:۰۰	

با توجه به اینکه در وضعیت تراز منفی آب هستیم، تخصیص جدید آب در استان بر مشکلات این خطه می‌افزاید؛ لذا بایستی در این زمینه به شکلی منطقی تصمیم‌گیری شود.

لزوم مطالبه‌گری در حوزه آب با استفاده از قوانین موجود

“محمد علی قنادزاده”، نایب رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق خراسان رضوی: بهره‌وری اقتصادی و بهره‌وری اقتصادی-سیاسی موضوعی است که باید به آن توجه کنیم. در حالی از میزان مصرف آب در بخش صنعت صحبت می‌شود که حجم قابل توجهی آب برای آبیاری فضای سبز مشهد در طول سال استفاده می‌شود. هرگونه مطالبه‌گری در حوزه آب، بایستی با ارائه اسناد و قوانین موجود باشد تا به نتیجه برسد.

لزوم برنامه‌ریزی به منظور کاهش مصرف آب بخش صنعت

“محمدرضا موحد”، دبیر کمیسیون صنعت اتاق خراسان رضوی: سهم صنعت در مصرف آب کشورمان نسبت به سایر کشورها بسیار کم است. در بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه مقدار آب مصرفی اختصاص یافته به بخش صنعت متفاوت است و اغلب در کشورهای توسعه یافته، آب مصرفی، بیشتر به بخش صنعت اختصاص می‌یابد؛ اما در کشورهای در حال توسعه، غالب مصرف آب، در بخش کشاورزی است. به‌طور میانگین مصرف آب در کشورهای در حال توسعه برای بخش صنعتی حدود ۲۰ درصد است. این رقم برای کشورهای توسعه یافته بالای ۷۰ درصد است؛ اما در ایران کمتر از ۳ درصد مصرف آب به صنعت اختصاص پیدا کرده است. همین سهم اندک نیز به علت عدم توجه به منطقه احداث صنایع، با مشکلات تأمین آب مواجه هستند. در این راستا به منظور مدیریت مصرف آب صنایع، باید سه رویکرد تصفیه آب، پایش میزان آب مصرفی و کاهش مصرف را مد نظر قرار داد. همچنین در ایران از آب‌های نامتعارف مثل پساب و آب‌های شور و... در صنایع کمتر استفاده می‌شود، موضوعی که باید مدنظر قرار گیرد.

لزوم جایگزینی صنایع کم‌آب بر با صنایع پر مصرف در خراسان رضوی

“اشکانز اورعی”، نایب رئیس کمیسیون صنعت اتاق خراسان رضوی: باید به سمت کشاورزی مکانیزه و استفاده از روش‌های مدرن کشاورزی برویم تا مصرف آب در سطح استان کاهش پیدا کند.

مقایسه مصرف آب در بخش کشاورزی و صنعت، قیاس مع الفارق است

“احد جعفریان”، مشاور حقوقی اصناف کشاورزی خراسان رضوی: مقایسه مصرف آب در بخش کشاورزی و صنعت، قیاس مع الفارق است. با هر تفکری باید تکلیف مالکیت آب در کشور مشخص شود؛ مادامی که این موضوع مشخص نشود، این مشکلات حل نخواهد شد.

صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست
عادی ■ فوق العاده □

کد مدرک: CO-F04-01
صفحه 4 از 6

رئیس جلسه: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسه: سمانه زنگویی، **عماد رجحانی**، جلسه: مشترک ۱
شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۴:۰۰

“اسماعیل برادران حسینی”، رئیس هیات مدیره انجمن آب دشت مشهد: طی پنج دهه گذشته تعداد چاه‌های دشت مشهد از ۱۰۰ حلقه به بیش از ۶۰۰ حلقه رسیده است. هنگامی که ۱۰۰ چاه در دشت مشهد وجود داشت؛ حفر چاه در دشت مشهد ممنوع شد؛ اما به این مسئله توجهی نگردید و اکنون دچار وضعیت نامطلوبی در این زمینه هستیم. مشکل مصرف زیاد آب در بخش کشاورزی خرده مالکی و عدم آموزش روش‌های نوین کشاورزی به کشاورزان است. مقصر این وضعیت خرده مالکان نیستند، بلکه مقصر ارگان‌هایی هستند که باید به مردم آموزش می‌دادند اما اقدام لازم انجام نشد.

“وحید اردکانیان”: برای تحلیل مصرف آب در بخش‌های کشاورزی و صنعت باید به این نکته توجه کنیم که بخش کشاورزی نسبت به صنعت تأثیرات مثبتی بر محیط زیست دارد و این مسئله باید از هزینه‌های آن کاسته شود. در مقابل، در صنعت نیز باید معضلات محیط زیستی آن را از ارزش افزوده آن کم نمود؛ لذا تحلیل و مقایسه آب مصرفی در دو بخش، موضوع ساده‌ای نیست. اشکال اساسی مقایسه صنعت و کشاورزی از منظر مصرف آب این است که مصارف آب مختلفی در تولید یک محصول وجود دارد که آخرین بخش آن در صنعت است. همچنین در کشاورزی آب نهاده اول تولید است؛ اما در صنعت چنین نیست. بر این اساس، مقایسه این دو بخش ذاتاً دچار اشکال است. یک موضوع کمک کننده به کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی استان، گسترش صنایع گیاهان دارویی است که اگر در استان رونق بگیرد، می‌توانیم تولیداتی با مصرف آب کمتر داشته باشیم.

“حمیدرضا رضوی خبیر”، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی: با توجه به کمبود آب در کشور باید به دنبال تغییر سیاست‌های جمعیتی کشور بود؛ چراکه در این صورت در آینده فقط باید به فکر تأمین آب شرب مردم باشیم و آبی برای مصرف در صنایع باقی نمی‌ماند.

❖ **مصوبات جلسه:**

ردیف	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	بسته تهیه شده توسط اتاق و مصوب جلسات فروردین و تیر ماه ۱۴۰۰ شورای گفتگو (نشست شماره ۸۱ و ۸۳)، بازنگری و مراتب اجرای آن پیگیری شود.	انجام پروژه به صورت همکاری مرکز پژوهش‌ها با کمیسیون آب و محیط زیست	۱ ماه
2	مسئله راهبردی مالکیت، مدیریت و اقتصاد و بازار آب در جلسات مشترک با کمیسیون‌های آب و محیط زیست، اقتصاد کلان، کشاورزی، صنعت، معدن و صنایع معدنی و حقوقی مطرح و بررسی شود.	برگزاری جلسات مشترک کارشناسی توسط کمیسیون آب و محیط زیست با همکاری کمیسیون‌های مربوطه	مطابق با تقویم جلسات کمیسیون آب با هماهنگی سایر کمیسیون‌ها برنامه ریزی می‌شود.
3	بررسی امکان سنجش بهره‌وری آب استان در قالب شاخص‌های جهانی بهره‌وری آب	انجام پروژه به صورت همکاری مرکز پژوهش‌ها با کمیسیون آب و محیط زیست	۱ ماه

❖ **لیست حاضرین:**

الف - اعضا کمیسیون آب و محیط زیست:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت در کمیسیون	وضعیت حضور
۱	محمد علایی	رئیس	حاضر

صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □

کد مدرک: CO-F04-01

صفحه 5 از 6

رئیس جلسه: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسه: سمانه زنگویی، عماد رجحانی، جلسه: مشترک ۱
شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۴:۰۰

۲	محمدعلی قنادزاده	نایب رئیس	حاضر
۳	محمد رضا علوی مقدم	عضو کمیسیون	غایب
۴	احد جعفریان	عضو کمیسیون	حاضر
۵	اسمائیل برادران حسینی	عضو کمیسیون	حاضر
۶	وحید اردکانیان	عضو کمیسیون	حاضر
۷	حمیدرضا رضوی خبیر	عضو کمیسیون	حاضر
۸	احمد رضا رضازاده	عضو کمیسیون	حاضر
۹	کامران داوری	عضو کمیسیون	غایب
۱۰	مجید مهدوی	عضو کمیسیون	حاضر
۱۱	جعفر جوادی	عضو کمیسیون	غایب
۱۲	رحیم دبیری	عضو کمیسیون	غایب
۱۳	علیرضا اسلامی	عضو کمیسیون	غایب
۱۴	عباس علی قزلسفلو	عضو کمیسیون	غایب
۱۵	فهمیه جوادی	عضو کمیسیون	غایب
۱۶	الهه صدر بلوریان	عضو کمیسیون	غایب
۱۷	محمدعلی نعمت نژاد	عضو کمیسیون	غایب
۱۸	آقای نجفی	عضو کمیسیون	غایب
۱۹	شیرین سحرخیز	عضو کمیسیون	غایب
۲۰	غلامحسین هادیزاده رئیسی	عضو کمیسیون	غایب
۲۱	فرید پاپلی	عضو کمیسیون	حاضر
۲۲	کریم فارسی	عضو کمیسیون	غایب

ب - اعضای کمیسیون اقتصاد کلان:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت در کمیسیون	وضعیت حضور
۱	کیهان کاوسی	رئیس کمیسیون	حاضر
۲	شهرام عیدی زاده	نایب رئیس کمیسیون	حاضر
۳	نسرین یوسفی عارفی	رئیس کمیسیون انرژی	غایب
۴	عبدالله یزدان بخش	رئیس کمیسیون صنعت	حاضر
۵	حسن هاشمی	نائب رئیس کمیسیون کسب و کارهای دانش بنیان و اقتصاد دیجیتال	غایب
۶	علی شریعتی مقدم	عضو کمیسیون	غایب
۷	سعید ابراهیمی	عضو کمیسیون	حاضر
۸	محمدطاهر احمدی	عضو کمیسیون	غایب
۹	حسین آقاجانی	عضو کمیسیون	غایب
۱۰	شهریار آل شیخ	عضو کمیسیون	غایب
۱۱	جمال حسن بارانی	عضو کمیسیون	غایب
۱۲	محمد بحرینان	عضو کمیسیون	غایب
۱۳	حسن حسینی	عضو کمیسیون	غایب
۱۴	محسن خندانل	عضو کمیسیون	غایب
۱۵	محمود دانشور	عضو کمیسیون	غایب
۱۶	مسعود درودی	عضو کمیسیون	غایب
۱۷	احمد زمانیان	عضو کمیسیون	غایب
۱۸	فرهاد سحرخیز	عضو کمیسیون	غایب

کد مدرک: CO-F04-01 صفحه 6 از 6	صور تجلسه نشست مشترک کمیسیون اقتصاد کلان و کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رییس جلسہ: کیهان کاوسی، محمد علایی، دبیر جلسہ: سمانہ زنگویی، عماد رجحانی، جلسہ: مشترک ۱ شماره جلسہ: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۴ ساعت شروع: ۱۲:۰۰ ساعت خاتمہ: ۱۴:۰۰	

۱۹	سلحشور	عضو کمیسیون	غایب
۲۰	احسان شجاعی	عضو کمیسیون	غایب
۲۱	محسن شرکا	عضو کمیسیون	غایب
۲۲	محمد مهدی شکورزادہ	عضو کمیسیون	غایب

ج - سایر مدعوین:

جناب آقای بامشکی - سرکار خانم اورعی - جناب آقای موحد